

Pierwsze stwierdzenie brodzca żółtonogiego *Tringa flavipes* w Polsce

W dniu 26.10.2013 zaobserwowano brodzca żółtonogiego *Tringa flavipes* na stawach Wielikąt, pow. wodzisławski, woj. śląskie. Obserwacji dokonał czeski ornitolog J. Vlach, który nie wykonał żadnej dokumentacji fotograficznej, niezbędnej do akceptacji tak rzadkiego ptaka przez Komisję Faunistyczną. Dnia 29.10.2013 w tym samym miejscu, w godzinach porannych, obserwowałem brodzca żółtonogiego w towarzystwie 3 kwokaczy *T. nebularia*, a także dużej liczby czajek *Vanellus vanellus*, siewek złotych *Pluvialis apricaria* i biegusów zmiennych *Calidris alpina*. Ptak zwrócił moją uwagę jaskrawożółtymi nogami, wyraźnie widocznymi podczas pochmurnej pogody z dużej odległości. Podczas brodzenia w głębszej wodzie kolor nóg sprawiał wrażenie wpadającego w odcień pomarańczowy, przypominając wtedy nogi krwawodzioba *T. totanus*. Gdy podczas żerowania ptak rozpostarł skrzydła i podleciał kilka metrów zauważyłem, że miał ciemne szarobrazowe skrzydła bez żadnych lusterek, występujących u krwawodzioba. Brodziec żółtonogi był mniejszy i smuklejszy od kwokaczy, a sposobem żerowania i poruszania się przypominał nieco brodzca pławnego *T. stagnatilis*. Jego szyja, dość długa, jasna z delikatnym ciemnym kreskowaniem i sprawiała wrażenie, że ptak jest mocno wyprostowany. W locie widoczny był biały kuper, który kończył się wyraźnym ścięciem przed grzbietem, nogi zaś wyraźnie wystawały poza ogon i kontrastowały z nim. Po około 10 minutach obserwacji całe stado spłoszyło się i przeleciało na inny spuszczonej staw. Po odnalezieniu ptaka ponownie obserwowałem go z odległości ok. 50 m wykonując fotografie dokumentacyjne, które potwierdziły cechy wykluczające podobnego brodzca piegowatego *T. melanoleuca*. Prosty, dość cienki i krótki, ciemny dziób był wyraźnie odmienny od masywniejszego i dłuższego dzioba brodzca piegowatego, który ponadto sylwetką i wielkością przypomina kwokacza. Z bliższej odległości było widać białe delikatne plamki na szarobrazowym wierzchu ciała, wskazujące na osobnika młodocianego.

Ptak był obserwowany jeszcze przez kilka następnych dni aż do 9.11.2013 (obs. Ł. Matyjasiak, M. Wołowik). Obserwacja uzyskała akceptację Komisji Faunistycznej jako pierwsze stwierdzenie dla Polski. Poprzednie stwierdzenie z roku 1990 w wyniku rewizji zostało zweryfikowane negatywnie (Komisja Faunistyczna 2014).

Brodziec żółtonogi gniazduje w Ameryce Północnej. Jego tereny lęgowe obejmują obszar od środkowej Alaski i przez północne prowincje Kanady, aż po Quebec i Zatokę Hudsona na południowym wschodzie. Latem i jesienią, czyli od lipca do października, wędruje na zimowiska znajdujące się głównie w Ameryce Środkowej i Południowej oraz na Antylach, na południe sięgając do Argentyny i Chile, choć nielicznie zimuje też na południu USA (Cramp & Simmons 1983). Zalatywanie odnotowano w wielu rejonach m.in. na Grenlandii, Islandii, wyspach na Oceanie Atlantyckim (np. na Azorach, a nawet na Falklandach), w kontynentalnej części Europy, a także w Afryce, na Nowej Zelandii, Hawajach, w Australii i Azji Wschodniej (Tibbits & Moskoff 1999). W Europie najbardziej regularnie pojawia się w Wielkiej Brytanii, gdzie do 2012 roku odnotowano łącznie 334 osobniki (Hudson & the Rarities Committee 2013). Stosunkowo często pojawia się także w innych krajach zachodniej Europy, np. we Francji do 2012 r. widziano go 57

Fot. 1. Brodziec żółtonogi *Tringa flavipes*, stawy Wielikąt, październik/listopad (fot. Z. Wnuk) – Lesser Yellowlegs, Wielikąt fish ponds, October/November 2013

razy (Kayser et al. 2014), a w Holandii – 27 razy (Ovaa et al. 2013). Z mniejszą regularnością był obserwowany w wielu innych krajach europejskich (m.in. Irlandii, Belgii, Danii, Norwegii, Szwecji, Finlandii, Włoszech, Grecji i Hiszpanii). W Europie Środkowej odnotowano go 13 razy w Niemczech (Deutsche Avifaunistische Kommission 2013), 6 razy na Węgrzech (www.rarebirds.hu), a jedno stwierdzenie pochodzi z Austrii (Ranner 2002). Światową populację brodziec żółtonogiego szacuje się na ok. 800 tysięcy osobników. W ostatnich latach szereg dowodów wskazuje, że gatunek zanotował duży spadek liczebności w Ameryce Północnej (Tibbits & Moskoff 1999).

Summary: First record of the Lesser Yellowlegs *Tringa flavipes* in Poland. On 26.10.2013 an immature Lesser Yellowlegs was recorded at Wielikąt fish ponds, SW Poland. The bird stayed there until 9.11.2013. The description of the bird is given and occurrence in Europe discussed. The record was accepted by the Polish Avifaunistic Commission as the first for Poland.

Literatura

- Cramp S., Simmons K.E.L. 1983. The Birds of Western Palearctic. 3. Waders to Gulls. Oxford University Press, Oxford.
- Deutsche Avifaunistische Kommission 2013. Seltene Vögel in Deutschland 2011/12. Dachverband Deutscher Avifaunisten, Münster.
- Hudson N. and the Rarities Committee. 2013. Report on rare birds in Great Britain in 2012. Brit. Birds 106: 570–641.
- Kayser Y., Paepgeay B. & le CHN. 2014. Les oiseaux rares en France en 2012. Ornithos 21: 65–107.
- Komisja Faunistyczna 2014. Rewizja współczesnych i historycznych stwierdzeń rzadkich ptaków w Polsce. Ornis Pol. 55: 115–134.

- Ovaa A., Groenendijk D., Haas M., Berlijn M. and CDNA. 2013. Rare birds in the Netherlands in 2012. *Dutch Birding* 35: 357–379.
- Ranner A. 2002. Nachweise seltener und bemerkenswerter Vogelarten in Österreich 1996–1998. Bericht der Avifaunistischen Kommission von BirdLife Österreich. *Egretta* 45: 1–37.
- Tibbits L.T., Moskoff W. 1999. The Birds of North America. In: Poole A. (ed.). *Cornell Lab of Ornithology*, Ithaca; Retrieved from the Birds of North America.

Maciej Nagler

Rynek 24/7, 44-300 Wodzisław Śląski
maku3103@tlen.pl

Kolejne stwierdzenia świstuna amerykańskiego *Anas americana* w Polsce

Po pierwszych obserwacjach świstuna amerykańskiego *Anas americana* w Polsce w 2013 roku (Blank et al. 2013), wiosną 2014 miały miejsce dwa kolejne stwierdzenia tego gatunku. W dniu 22.03.2014, w rezerwacie przyrody Jezioro Wieleckie w woj. kujawsko-pomorskim, obserwowano samca (M. i T. Blank). Miejsce obserwacji jest oddalone o około 14 km od wsi Sitno, gdzie rok wcześniej widziany był pierwszy krajowy świstun amerykański (Blank et al. 2013). Tym razem osobnika przebywającego w stadzie 140 świstunów *A. penelope*, obserwowano tuż po wschodzie słońca z wieży widokowej we wsi Wiele. Mimo znacznej odległości do obserwowanej kaczki udało się wykonać dokumentację fotograficzną. Wieczorem tego samego dnia ptaka obserwowano wspólnie z W. Bagińskim i D. Kilonem w tej samej części jeziora. W kolejnych dniach już go nie widziano.

Czwarte krajowe stwierdzenie świstuna amerykańskiego miało miejsce w dniu 28.03.2014 na rozlewiskach Narwi koło Wizny, woj. podlaskie (obs. D. Dydo, M. Polakowski), gdzie również obserwowano samca. Wykryto go w miejscu odległym o około 40 km od miejscowości Łapy, gdzie samiec świstuna amerykańskiego był widziany wiosną 2013 roku (Blank et al. 2013). Koło Wizny obserwowano go w sprzyjających warunkach podczas żerowania i odpoczynku w stadzie około 40 świstunów. Osobnik ten wyraźnie tworzył parę z samicą świstuna zwyczajnego. Ptak przebywał w tym miejscu do 2.04.2014 włącznie (M. Polakowski i in.).

Obserwowane osobniki wyróżniały się ubarwieniem głowy, na której zaznaczał się kremowobiały pas biegnący przez centralną część szarej głowy, a od oka daleko w kierunku karku sięgała ciemnozielona maska. U obu osobników zauważalne były także nieznacznie większe rozmiary w porównaniu do świstuna oraz brzoskwinioworóżowe ubarwienie piersi i boku tułowia. Wykonano obszerną dokumentację fotograficzną i filmową. Na podstawie jej analizy ustalono, że były to inne osobniki, na co wskazuje odmienny kształt białego pasa na szczycie głowy u obu ptaków. Oba stwierdzenia uzyskały akceptację Komisji Faunistycznej.

Świstun amerykański jest jednym z najszerzej rozprzestrzenionych gatunków ptaków wodnych Ameryki Północnej (Wishart 1983). Zasiadła obszar od Alaski po Kolorado i Nebraskę (Cramp & Simmons 1977, Kear 2005) i aktualnie jego populacja jest stabilna (Birdlife International 2014). Na zimowiska migruje w kierunku południowym na rozległy obszar od Stanów Zjednoczonych, przez Meksyk i Amerykę Centralną, aż